

УДК: 159.9.072:004

Г. Чуйко, канд. філ. наук, доц.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

ТЕХНОЛОГІЇ ЛІНГВІСТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВІЙНИ МОСКОВІЇ ПРОТИ ДЕМОКРАТИЧНОГО СВІТУ

H. Chuiko, Ph.D., Assoc. Prof.

TECHNOLOGIES OF LINGUISTICS OF MOSCOWIA'S INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL WARFARE AGAINST THE DEMOCRATIC WORLD

Проблема протистояння демократичного світу та країни-терориста загострила питання визначення ідентичності в російському суспільстві, потребу в усвідомленні себе через дихотомію «ми-вони» та конструювання образу зовнішнього ворога для власної консолідації. Це все спрямоване для того, щоб створити конфлікт ідеологій в країнах, які входили до складу «совдепу», дестабілізувати в цих державах обстановку та ослабити їх, а потім захопити та об'єднати з московією. Цей проєкт становить ідейну складову «руцкого міра», щодо розширення територій фашистської росії.

Соціальні інституції пропаганди кремля проводять фундаментальні дослідження російської мови як інструменту впливу на психіку людей та управління їх поведінкою. Ці дослідження об'єдналися в новому міждисциплінарному напрямі – лінгвістика психологічної війни. Інформаційно-психологічна війна визначається як протистояння сторін, що виникає через конфлікт інтересів чи ідеологій та здійснюється шляхом навмисного, перш за все мовного, впливу на свідомість противника (народу, колективу чи окремої особистості) для його когнітивного придушення чи підпорядкування, а також за допомогою застосування засобів інформаційно-психологічного захисту від такого впливу[2]. У російському мовознавстві домінує дослідницький акцент на мову ЗМІ, що трактується як особливий вид дискурсу, мета якого є не стільки розповсюдження інформації, скільки здійснення впливу на суспільство.

Для ведення інформаційно-психологічних воєн пропаганда кремля застосовує всі доступні їй засоби передачі інформації. Крім телебачення, кіно та преси, інформаційно-комунікативні марафони країна агресора застосовує й такі засоби впливу як мистецтво, літературу, освіту тощо[1]. Тобто, зомбокаток кремля використовує всі можливі способи, з допомогою яких він може посприяти відповідним змінам масової свідомості за допомогою втілення в неї необхідних установок. Так, наприклад, когнітивний механізм метафори ефективно застосовується суб'єктами інформаційно-психологічної війни для навмисної реструктуризації цілісної картини реального світу об'єктів впливу, на базі якої здійснюється репрезентація та осмислення об'ємних і багатоаспектних абстрактних явищ, що реалізується в створенні образів в дискурсивній парадигмі постправди. А для стійкого забезпечення можливостей лінгвістичного маніпулювання свідомістю цільової аудиторії в глобальному полікодовому медіапросторі моделюється інтердискурсивне середовище, що є фундаментом для актуалізації у ЗМІ лінгвоінформаційних моделей із відповідними параметрами етнокогнітивного і соціокультурного впливу на цільову аудиторію. Перенос соціальної діяльності в глобальне інформаційно-комунікативні мережі призводить до утворення транснаціональних структур і політичних об'єднань, що здійснюють вплив на державні інститути, а ріст і розвиток цифрових медіа провокує роздвоєння між сприйняттям віртуальної моделі реальності та фактичної ситуації[3]. Сучасне суспільство рф

піддається перманентному впливу фашистської ідеології, що нав'язується в текстовому, графічному та мультимедійних формах засобами масової інформації.

Образ ворога російською пропагандою вибудовується та нав'язується російськомовній частині людства за психоаналітичною традицією саме на основі психолого-лінгвістичне маніпулювання. За З. Фройдом, сам факт знаходження в групі викликає регресію, а наступна за нею примітивна агресія перетворюється у ворожість, що представляє собою результат страху втрати власної чи групової ідентичності. Отже, інформаційно-комунікативні марафони країни-терориста працюють над процесом деградації своєї аудиторії, тобто регресії в бік емоційної складової, образу сприйняття та обробки інформації в періоді раннього дитинства, так як застосування саме цього підходу для конструювання образу ворога найбільш краще підходить в російському суспільстві

Саме образ ворога в прокремлівській пропаганді представляє собою продукт маніпуляції свідомістю, що за допомогою лексико-семантичних засобів супроводжується необхідним звуковим і відеорядом, демонізується політичний та ідеологічний противник. Аналізуючи матеріали ресурсів інформаційно-комунікативних потоків кремля, можна зробити висновок, що запропоновані фото, тексти та відео переповнені фейковою інформацією, інвективними номінаціями, вербальною агресією, лексикою з негативним емоційним забарвленням. Така інформація майже немає чіткої аргументації, дезінформує свою читацьку аудиторію та орієнтує їх не на раціональне, а на емоційне сприйняття дійсності. Тобто, матеріали інформаційно-комунікативних марафонів прокремлівського розливу можна охарактеризувати як ідеологічний маніпулятивний вплив, що спрямований на створення викривленого образу дійсності та формування образу демократичного світу як агресора та ворога. При цьому фундаментальним механізмом формування образу ворога виступає дегуманізація.

Пропагандистські інституції московії в своїх інформаційно-комунікативних марафонах продовжують переписувати історію своєї держави, возвеличуючи та ідеалізуючи її, та країн пострадянського простору, знецінюючи їх вплив на ті чи інші історичні процеси, представляючи їх повністю залежними від пропутінської недоімперії. Так, наприклад, сьогодні синхронізована циркуляція вербальних маркерів українофобської ідеології в політично ангажованих москальських ЗМІ посилилася після початку злочинного нападу на Україну 24 лютого 2022 року. У різних російськомовних інформаційно-комунікативних потоках спостерігається системний характер прояву токсичності та вербальної агресії не тільки до українського суспільства, але й до всього демократичного світу. У цих потоках чітко виражена комунікативна стратегія дискредитації, що характеризується подібними прагматизмом і стилістикою. Ця стратегія в російськомовному прокремлівському медіадискурсі маркується відповідними словами-асоціатами з певного концептуального поля. Наприклад, щодо українського суспільства використовують такі маркери як «бандерівці», «банда націоналістів», «верхівка наркоманів», «українці-русофоби» тощо. Тобто, з допомогою слів-асоціатів цільовій аудиторії нав'язуються конативні значення, що покликано сформувати в об'єктів впливу стійкі негативно-оцінні асоціації з усім, що пов'язано з Україною. Окремою ціллю впливу суб'єктів інформаційної війни виступають державні лідери, медійний образ яких піддається демонізації та викривленню морально-ділових якостей, що притаманні цим особистостям.

Пропаганда злочинної влади московії досить вдало використовує унікальні особливості цифрової медіасфери такі як її здатність створювати віртуальну лінгвоінформаційну ситуацію, в якій голосами першого порядку можуть виступати актори, що знаходяться на самих різноманітних рівнях соціальної ієрархії. Потрібно зазначити, що в умовах цифрової реальності та тоталітарної системи управління

комунікативна діяльність прокремлівських акторів мережевого простору володіє потужним потенціалом впливу, що сприяє ефективному впливу на масову свідомість і поведінку окремих груп суспільства. Усі актори, які в опозиції до акторів першого порядку, і навіть ті, що зберігають нейтралітет, автоматично пропагандою тоталітарної системи відносяться до терористичних і екстремістських угруповань. Фактично, соціальні інституції пропаганди пропутінського режиму створили в своїй державі жорстку тотальну глобалізацію інформаційного поля, де темпи та масштаби формування в масмедіа лінгвоінформаційних моделей, що утворюються шляхом актуалізації ідеологічних дискурсів, зростають пропорційно швидкості розповсюдження інформаційно-комунікативних потоків. Тобто, трансформація ідеологічної основи злочинної влади кремля щодо життєдіяльності об'єкту впливу (цільової аудиторії) побудована на тотальній глобалізації інформаційного простору на території рф. Це набагато полегшило процес моделювання в медіапросторі інтердискурсивного середовища як реальних подій і ситуацій, так і навмисно створених і сфабрикованих. На сьогоднішній момент нагально потрібний технологічний інструментарій виявлення маніпулятивних інформаційно-комунікативних потоків (контент аналіз, психолого-лінгвістична експертиза), щоб протистояти негативному впливу на інші суспільні середовища.

Література

1. Герасіна Л. М., Погрібна В. Л., Поліщук І. О. та ін. Війна «гібридна». Політологічний енциклопедичний словник. За ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2015. 816 с.
2. Кобільник Б.Ю., Гізун А.І. Роль інформаційно-психологічних впливів у інформаційній війні. Актуальні задачі та досягнення у галузі кібербезпеки: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 23-25 листопада 2016 року. Кропивницький, 2016. С.28-29.
3. Чаплак Я.В., Зварич І.М. Кліпова хаотичність як засіб абсурдизації та маніпулятивна технологія . Психологічний часопис : збірник наукових праць. За ред. С.Д. Максименка. 2018. № 14 (4). К. : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. С.19-36. URL: <https://doi.org/10.31108/2018vol14iss4pp19-36>

УДК 32.019.51

Г. Щигельська, канд. іст. наук, доц.; В. Боднар

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

«ІЛЮЗІЯ ІСТИНИ» ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРИЙОМ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

H. Shchyhelska, Ph.D., Assoc. Prof.; V. Bodnar

«THE ILLUSION OF TRUTH» AS A PSYCHOLOGICAL TECHNIQUE IN THE RUSSIA-UKRAINE WAR

*Пропаганда – це мистецтво переконувати
інших у тому, у що ви не вірите.
Абба Ебан*

Невійськові засоби насильства стають все більш вагомими у підтримці військових дій. Їх арсенал складається з дисфункційно-дезінтеграційної діяльності в інформаційній, політичній, культурній, релігійній, економічній та ІТ-сферах. Одними із найпотужніших інструментів гібридної війни, зокрема росії проти України, залишаються систематичні інформаційні маніпуляції та дезінформація. Хоча